

k úsudku, že těl. jednota bude beztak v budoucnosti nucena cvičiště ono zrušiti, poněvadž toto tvoří jediný celek s tělocvičnou, která řezána jsouc do hloubky 12 m novou regulační čarou, nebude moci trvale v budoucnosti obstáti. Stížnost nepopírá vzájemnou souvislost sokolovny s letním cvičištěm, ale namítá, že jednota má kromě pozemku, na němž stojí budova sokolovny, ještě značně veliký pozemek vedle ní, který po sloučení s pozemkem, na němž sokolovna stojí, dá přiměřenou plochu k postavení nové budovy i v mezích nových regulačních čar. Žal. úřad vychází patrně z náhledu opačného, že totiž po ustoupení do nové regulační čáry nezbude dosti místa pro zřízení nové sokolovny, avšak pro tento svůj úsudek nezjednal si žal. úřad, nedáv st-lce v řízení příležitost, aby zaujala stanovisko ke skutkovým okolnostem, sloužícím tomuto úsudku za základ, procesně bezvadný podklad, pročež rozhodnutí jeho je i v tomto bodě stíženo podstatnou vadou řízení.

Z důvodů těch musilo naříkané rozhodnutí, pokud dotýká se pozemku st-lky č. 8/12, býti zrušeno podle § 6 zák. o ss.

Č. 11.498.

Dávka za úřední úkony: * Obci jakožto koncesionáře populiční dráhy přísluší pro stavbu a provoz takovéto dráhy osvobození od poplatků a kolků podle saz. pol. 44/75 lit. b) poplatkového zákona a v důsledku toho také ve smyslu čl. 9 A) vl. nař. č. 254/1926 Sb. osvobození od dávky za úřední úkon za schválení nového dopravního (přepravního) řádu podle saz. pol. M 25 vl. nař. č. 254/1926 Sb.

(Nález ze dne 24. října 1934 č. 19.824.)

Prejudikatura: shodně Boh. A 9000/31.

Věc: Hlavní město Praha (mag. rada Dr. Jan Novopacký) proti ministerstvu železnic (odb. r. Dr. Karel Tyl) o dávku za úřední úkony.

Výrok: Nař. rozhodnutí zrušuje se pro nezákonnost.

Důvody: K vyzvání ministerstva železnic předložila správní rada elektrických podniků hl. m. Prahy ke schválení návrh nového přepravního řádu, platného pro pražské el. tratí. Schvalujíc tento návrh, předepsalo min. železnic výměrem z 10. srpna 1931 správní radě dávku za úřední úkon ve výši 500 Kč.

Proti tomuto výměru dávky za úřední úkon podána jest stížnost rady hl. m. Prahy, ve které je vytýkána nař. rozhodnutí nezákonnost.

Odvodní spis žal. úřadu brání se především proti tvrzení stížnosti, že nový přepravní řád byl předložen ke schválení na vyzvání min. železnic. Pro případ, že by v tomto tvrzení byla shledána námitka, že st-lka nezavdala příčiny k úřednímu úkonu (§ 1 (2) zák. č. 53/1925), uvádí žal. úřad, že st-lka byla i bez této výzvy povinna přizpůsobiti své předpisy dnešním poměrům a novým předpisům. Tomuto stanovisku úřadu dlužno dáti za pravdu. Podle čl. XXXI, odst. posl. zákona č. 149/1910 ř. z. jsou sice podniky drobných drah, mezi něž nesporně náležejí i el. dráhy

hl. města Prahy, oprávněny vydati podle svých provozovacích poměrů zvláštní dopravní předpisy, třeba by se uchylovaly od ustanovení železničního dopravního řádu (takto byl dříve nazýván dnešní železniční přepravní řád), avšak potřebují k tomu schválení min. železnic. Když tudíž byl vydán nový železniční přepravní řád vl. nařízením č. 144/1928 Sb., bylo povinností el. podniků hl. města Prahy žádati o schválení případných odchylek svého řádu od řádu všeobecného, který by jinak platil v plném rozsahu také na jejich tratích (čl. 1 žel. př. řádu). Kompetence min. železnic ke schvalování takovýchto odchylek byla pak znovu zdůrazněna v čl. 3 § 2 žel. př. řádu. Za tohoto stavu věci není možno tvrditi, že by st-ka nezavdala příčinu k příslušnému úkonu úřednímu (§ 1 odst. 2 zák. č. 53/1925, který platil v důsledku prodloužení zákony č. 253/1926, 180/1929 a 192/1930 v době, kdy nař. rozhodnutí bylo vydáno). Jeví se tedy býti příslušná námitka stížnosti bezdůvodná.

Stížnost namítá však, že rozhodnutí je nezákonné, ježto nepřiznalo obci osvobození od této dávky z důvodu čl. 9 A vl. nař. č. 254/1926, který stanoví, že od dávky za úřední úkony jsou osvobozeny svazky územní samosprávy, pokud jim přísluší osobní osvobození od kolků a poplatků podle poplatkového zákona. Dovojuje pak, že obcím toto osobní osvobození přísluší v záležitostech, v nichž obstarávají veřejné úkoly a zájmy jim svěřené. Při provozování drobných drah, jichž provoz podle obsahu stížnosti náleží k obstarávání veřejných úkolů, přísluší obci nejenom finanční, správní a poplatkové výhody, pokud se týče osvobození podle zák. č. 149/1910 ř. z., nýbrž i přímo osobní osvobození od kolků a poplatků podle tarifní položky 44/75 lit. b) popl. zákona. Ježto pak je nový přepravní řád nezbytnou a zákonem předepsanou podmínkou pravidelného a bezpečného provozu elektrických drah, náleží pro schválení tohoto řádu, resp. jeho odchylek od žel. přepr. řádu obci Pražské osvobození od dávky za úřední úkon. Při tom se dovolává stížnost řady nálezů nss-u, v nichž bylo vysloveno, že autonomní korporace, podnikající stavbu a provoz drobných drah, jednájí ve prospěch zájmů všeobecnosti, a tím tedy plní veřejný úkol jim svěřený, takže jim přísluší osvobození od kolků a poplatků podle saz. pol. 44/75 b) a tím i od dávky za úřední úkony podle čl. 9 A nař. č. 254/1926.

Odvodní spis žal. úřadu potírá správnost příslušných nálezů nss-u, zejména publikovaného nálezu Boh. A 9000/1931 obšírnými vývody.

Než nss nemohl se přikloniti k stanovisku žal. úřadu a setrval na svém názoru v dřívějších nálezech (zejména v nálezu Boh. A 9000/1931) zaujatém. Při tom se řídil těmito úvahami:

Dlužno souhlasiti s odvodním spisem, že otázku, zda obec plní v konkrétním případě veřejný úkol jí svěřený, a zda jí tudíž přísluší osvobození podle poplatkového zákona, nutno řešiti — nelze-li věc zjistiti z obecního zřízení — s hlediska povahy a okolností případu, jak to vyslovil tento soud v nál. Boh. F 4196/1928. Avšak právě proto nutno uznati, že při provozu drobných drah plní obec veřejný úkol jí svěřený. Tento úsudek vyplývá pak nejenom z dnešního společenského nazírání na poslání a úkoly svazků územní samosprávy, nýbrž i z úpravy právní, kterou uskutečnil zákon č. 149/1910 ř. z. pro drobné dráhy, koncesované autonomním svazkům územním. Nelze pak argumentovati tak,

že zákon č. 149/1910 ř. z. chtěl — podle své důvodové zprávy —, ponechává autonomním korporacím vzhledem na risiko a břemeno vše-užitečného provozu užitky z provozu, jež ony korporace budou pokládati za přiměřené, zdůrazniti právo na ony užitky, které prý pro sebe korporace tímto podnikáním, a to způsobem ryze soukromovydělečným získává, neboť se při této argumentaci přehlíží, že zák. č. 149/1910 rozlišuje dobře mezi koncesionáři drobných drah, již jsou soukromými osobami, a koncesionáři, kterými jsou autonomní územní korporace. Jenom těmto přiznává určité výhody, dávaje tak zřetelně najevo, že v jejich obstarávání provozu drobných drah spatřuje více nežli pouhý výkon vydělečného podnikání, spoléhaje zřejmě na to, že samosprávná korporace nebude při provozu drobné dráhy sledovati na prvním místě cíl dosáhnouti zisku, nýbrž že použije provozu dráhy k tomu, aby prospěla především svému občanstvu, dávajíc mu k dispozici dopravní prostředek všeobecně přístupný a spravovaný tak, aby všem částem příslušného územního svazku sloužil podle možnosti stejnoměrně. Vzhledem k této úvaze jeví se i nepřipadným poukaz odvodního spisu na nález nss-u Boh. F 3885/1927, neboť v tomto nálezu bylo řešeno poplatkové osvobození země Slezské z investičního nákladu, souvisejícího se stavbou a provozem zemských drah, jedině s hlediska zák. č. 70/1902 ř. z., při čemž vzhledem k skutkovému stavu, který byl podkladem nálezu, i vzhledem k obsahu stížnosti, o které bylo rozhodováno, zůstala otázka poplatkového osvobození se zřetelem k zákonu č. 149/1910 ř. z. neřešena.

Odvodní spis dále uplatňuje, že nál. Boh. A 9000/31 je v rozporu s nálezy Boh. F 4196/1928 a 4154/1928. Avšak soud nemohl nesoulad mezi citovanými nálezy shledati. V nálezu Boh. F 4196/1928 domáhala se obec osobního osvobození pro převodní poplatek z koupě domu, uvádějíc, že dům koupila za tím účelem, aby v něm byla umístěna nadace pro chudé osoby. Skutkový stav je tudíž podstatně jiný nežli v nál. Boh. A 9000/1931. Nehledíc však k tomu, bylo právě v nál. Boh. F 4196/1928 řečeno, že poplatkové osvobození přísluší obcím při plnění veřejných úkolů, jim svěřených, a dovozeno, že pro posouzení otázky, zda v konkrétním případě jde o veřejný úkol obci svěřený, nerozhodují jen pozitivní zákonné normy, nýbrž i sociální poměry a názory, dále poměry hospodářské, výdělkové atd. Uváží-li se, že v nál. Boh. A 9000/31 bylo z tendence zák. č. 149/1910 ř. z., jak se projevila též v důvodové zprávě, usouzeno na to, že provoz drobných drah je plněním veřejného úkolu obci svěřeného, je patrné, že oba nálezy jsou na téže myšlenkové linii a že nelze mezi nimi diskrepanci zjistiti. Pokud pak jde o domnělý rozpor s nálezem Boh. F 4154/1928, stačí pouze uvést, že v tomto nálezu nešlo vůbec o provoz drobné dráhy obcí, nýbrž akciovou společností. Subjektem provozujícím dráhu nebyla tu tedy obec, nýbrž akciová společnost, takže úvahy s hlediska zák. č. 149/1910 ř. z. o provozu drobné dráhy obcí, nemohou přirozeně býti v rozporu s tím, co vysloveno bylo v tomto nálezu. Při tom je samozřejmě zcela irrelevantní okolnost, že obec byla majitelkou většiny akcií příslušné společnosti, když se stanoviska zák. č. 149/1910 ř. z. je rozhodujícím pro přiznání výhod jedině ten moment, je-li samosprávná územní korporace koncesionářem a nikoli snad skutečností, je-li na podniku drobných

drah, koncesovaném jinému právnímu subjektu, materielně nějak intereso-
resována.

Avšak ani jiné nálezy tohoto soudu, citované zástupcem žal. úřadu při veřejném ústním líčení, neobsahují nic, co by mohlo sloužiti na podporu stanoviska zaujatého v nař. rozhodnutí. Zejména nelze se s úspěchem dovolávat nálezu Boh. A 10.598/1933, ve kterém jako st-lka vystupovala akciová společnost místní dráhy, nikoli tedy územní korporace jako koncesionářka dráhy, ani nář. Boh. F 6824/1933, ve kterém otázka, zda je možno podnik pouliční dráhy, koncesovaný obci, pokládati za podnik sledující plnění veřejných úkolů obci svěřených, zůstala vůbec neřešena, ježto stížnost proti opačnému stanovisku úřadu tehdy žal. žádnou námitku neformulovala.

Pokud konečně zástupce žal. úřadu při veřejném ústním líčení poukazem na finanční výhody, poskytované článkem V. a následujícími zák. č. 149/1910 ř. z. pro podniky místních drah, dovozoval, že by tato ustanovení zákonná nebyla srozumitelná, kdyby osobní osvobození od kolků a poplatků příslušelo obcím, jakožto koncesionářkám těchto podniků, již podle sazební položky 44/75 b) poplatkového zákona, sluší upozorniti, že výhody finanční citovanými zákonnými předpisy normované týkají se všech koncesionářů místních drah, nikoli tudíž jen koncesionářů kvalifikovaných, t. j. územních korporací. Mají tedy tyto zákonné předpisy svůj dobrý smysl i při názoru, zastávaném tímto soudem, a nejsou nijak zbytečné.

Zůstává-li tedy nevyvrácen názor, že provoz drah drobných obcí nutno pokládati za plnění veřejného úkolu obci svěřeného, pak nutno obci přiznati také osobní osvobození od kolků a poplatků podle sazební položky 44/75 b) poplatkového zákona. Ježto pak podle zákonných předpisů (§ 4 č. 3 žel. prov. řádu č. 1/1852 ř. z.) musí míti každá železnice předem stanovené přepravní podmínky (přepravní řád), a odchylky od železničního přepravního řádu, jichž podnik drobných drah podle svých poměrů potřebuje, musí býti ministerstvem železnic schváleny (čl. XXXI zák. č. 149/1910 ř. z.), náleží důsledně obci osvobození i za úřední úkon schválení nového přepravního řádu vzhledem k čl. 9 A nař. č. 254/1926 (platného v době vydání nař. rozhodnutí vzhledem k nař. č. 185/1929 a nař. č. 193/1930).

Stížnost, vytýkající v tomto bodě nař. rozhodnutí nezákonnost, jeví se tudíž býti důvodnou, takže nezbylo nežli nař. rozhodnutí zrušiti podle § 7 zák. o ss pro nezákonnost, aniž bylo třeba zabývatí se námitkou stížnosti, tvrdící nezákonnost proto, že v daném případě nešlo o úkon v zájmu strany, nýbrž v zájmu veřejném, ani námitkou čerpanou ze zák. č. 116/1920 Sb.

Č. 11.499.

S a m o s p r á v a z e m s k á: I. »Uveřejnění« ve smyslu § 60 odst. 2 org. zák. — II. Povaha zemské pokladny — věty jako u Boh. A 10.723/33 sub II. a III. — III. Ani okolnost, že zemská pokladna moravská vedle své vlastní všeobecné agendy vedla, pokud se týče správy zemských zápůjček, i ony obory, které v Čechách prováděla za zemi Zemská